

EUSKARA DEUSTUKO UNIBERTSITATEAN

ANDRES URRUTIA¹

Bukatzean dagoen 1996-1997 ikasturtean, euskararen egoera Deustuko Unibertsitatean zer-nolako izan den ulertzeko, oro har, jarraiko gidalerroak hartu behar ditugu aintzakotzat:

a) Euskara bera, unibertsitatearen beste hainbat arlorekin batera, «Egitasmo Unibertsitaria 93/96 Hirurteko Plana» delakoaren barruan ikusi behar dugu. Plan horretan zehazturiko «Unibertsitatea euskalduntzeko azterketa» egiteko ahaleginak burutu izan dira dagoeneko eta hurrengo urteotarako oinarri sendoak jarri ere. Eskuaratean darabil egunotan Deustuko Unibertsitateak etorkizun hurbil baterako plan estrategikoa, ber-

tan ere euskarari berea eman nahi zaiola. Badago, beraz, zer egin eta zer jorra Deustuko Unibertsitatean euskararen inguruan.

b) Egiteko horri heltzeko, azken hiru urteotan egituratu egin da Deustuko Unibertsitatearen euskalgintza, Fakultate bakoitzean bizirik dauden errealitateak uztartzeko eta elkarrekin lan egiteko, eskema orokor baten barnean. Horretarako Euskara Errektoreordeak eskura izan du Euskara Batzordea, bertan Deustuko Unibertsitatearen euskalgintzan diharduten hainbatek parte hartu dutela. Batzorde horren lanari esker, Fakultate bakoitzak ditu, joan den urtetik, euskara-ar duraduna eta beste Fakultateekiko lotura-tresna. Batzorde horrek, bestalde ere, finkatu ditu irizpideak irakasle elebidunen kontratazio- eta formazio-prozesuetarako, argitalpenetarako eta abar luzerako.

c) Egitura horren azpian, fakultateetako datuak agertuko ditugu. Datu hauek, ez ahaztu, irakaskuntzari dagozkio. Horrek ez gaitu ikerketa eta zerbitzuen mundua bazterrean uztera eraman behar, hiru adar baitira eginkizunik gogorrenak Deustuko Unibertsitatearen euskalgintzan, alegia, irakaskuntza, ikerketa eta zerbitzuak. Hiruotan datuak emango ditugu, gaingiroz bada ere, datugintza soil hori larregi gerta ez dakion le- rro hauen irakurleari.

d) Bestelakorik ere kontuan hartu behar, datuok osotasu- nean ulertu ahal izateko. Usu errepikatu izan da Deustuko Unibertsitatean euskarak duen presentzia laburra. Berrikitan ere, lelo errepikatua izan zaigu hori, aldameneko errealitate batzuekin alderatuz geroz. Bistan dena ukatzeke, zerbait gehia- go, hala ere, zehaztu behar, Deustuko Unibertsitateak dituen bi campus horiek nabarmentzeko: Bilbo eta Donostia. Hortaz, Deustuko Unibertsitateak egoera desberdinetan aritu beha- rra du. Areago, campus bakoitzean Fakultate eta Eskola fran- ko dago tartean. Horietan guztietan, euskararen egoera ez da era berekoa. Horixe da, izan ere, hurrengo urteotarako plan es- tratégikoaren xedea. Hitz gutxitan esateko, daukagunetik abia- tuta, Deustuko Unibertsitatearen ikastoki guztietan gutxiene- ko maila erdietsi euskararentzat, eta horren ikuspegiak eta lan-moldeak zabaldu, betelana baino, lanbetea ginez.

e) Komunikabide arinetan zenbaki absolutuen egarri izaten da kazetaria, berehalakoetan erkaketak eta alderaketak egiteko. Idatzizko jakinbidea hobeto egokitzen zaio honen moduko txosten bati. Horrexegatik igaro ditugu jarraikoak galbahe artez batetik. Gure irazkiak zehaztasuna eta laburnahia izan dira.

Ohar bedi irakurlea, alabaina, aurreko bi horiek gauzatzeko lerro nagusitan ibili garela. Lerro nagusi horiek, Deustuko Unibertsitatearen baitan, ikasketa-plan berrien ezarpenean daude. Ohiko irakaskuntza plan horietatik aldentuta, Deustuko Unibertsitateak aspaldian ekin zion plangintza berriari, eta plan berri hauek ekarri dizkigute irakasgaien biderketa eta edukien sakabanatzea. Hiru irakasgai mota nagusi dira orain ikasi beharrekoak: tronkalekoak eta derrigorrezkoak (ezinbestean bete beharrekoak), hautazkoak eta aukera askekoak. Euskalgintzaren filosofia izan da euskararen presentzia lehenengo biotan indartzea, gero g a r renean besteetara joatekotan.

EUSKARA IRAKASKUNTZAN

Lehenengo taulan, euskaraz eskaintzen diren irakasgaien kredituak, fakultateka eta irakasgaien kreditu guztien kopuruarekin alderatuta:

Fakultatea	Irakasgaien kredituak	Euskarazko irak. kredituak	Euskarazko irakasgaien %
<i>Bilboko campusa</i>			
Zuzenbidea	313,5	82,5	26,3
Filosofia eta Letrak*	274,5	74	27
Filosofia eta Hezkuntza	270,5	9	3
Teologia	282	12	4,3
Ekonomia eta Enpresa	337,5	0	0
Soziologia	274,5	60	21,9
ESIDE	258	0	0
<i>Donostiako campusa</i>			
ESTE	271,5	67,5	25
Filosofia eta Letrak*	275	94	34

* Euskal Filologia dago horren barruan 230 krediturekin Bilboko campusean eta 254rekin Donostiakoan.

MATRIKULAZIO-DATUAK

Ondoko taulan, euskaraz eskainitako irakasgaietan matrikulaturik dauden ikasleak —fakultateka eta ikasle guztien kopuruarekin alderatuta— agertzen dira.

Fakultatea	Ikasle-kopurua	Euskaraz matrikulatuak	Euskarazko ikasleen %
<i>Bilboko campusa</i>			
Zuzenbidea	4.722	553	12
Filosofia eta Letrak*	905	209	23
Filosofia eta Hezkuntza	2.194	175	8
Teologia	60	6	10
Ekonomia eta Enpresa	756	0	0
Soziologia	474	121	26
ESIDE	3.158	97	3
<i>Donostiako campusa</i>			
ESTE	1.176	338	29
Filosofia eta Letrak*	457	199	43

* Euskal Filologia barruan dago 139 ikaslerekin Bilboko campusean eta 123 ikaslerekin Donostiakoan.

Azkenik, ikasle euskaldunak eta euskarazko irakasgaietan matrikulatu direnak jaso ditugu, ikasle guztiekin alderatuta.

Non	Ikasle guztira	Euskaraz ikasteko gai		Euskaraz ikasteko prest		Euskaraz ikasten	
Bilbo	15.394	3.827	% 25	2.850	% 19	1.236	% 8
Donostia	2.117	1.180	% 56	984	% 46	537	% 25
Guztira	17.511	5.007	% 29	3.834	% 22	1.775	% 10

IRAKASLE EUSKALDUNAK

Euskarazko eskolak ematen dituzten irakasleak zenbatuta ematen dira fakultateka.

Bilboko campusa		Donostiako campusa	
Zuzenbidea	11	Filosofia eta Letrak	12
Filosofia eta Letrak	15	ESTE	18
Filosofia eta Hezkuntza	2		
Soziologia	8		
ESIDE	2		

ARGITALPENAK

Ikasle euskaldunen erabilerarako zenbait liburu eta apunte argitaratu dira Deustuko Unibertsitatean. Jarraian, bakar-bakarrik, Unibertsitatearen eskutik liburu modura plazaratu direnak jaso dira:

Zuzenbide saila

Andrés Urrutia: *Euskara legebidean*, 266 orr., 1990.

Juan de Txurruka: *Zuzenbide Erromatarraren sarrera historikoa*, 310 orr., 1994.

Zenbait egile: *Euskara, Zuzenbidearen hizkera*, 488 orr., 1995.

Ramón Parada: *Administrazio zuzenbidea I. Zati orokorra*, 754 orr., 1996.

Zenbait egile: *Zuzenbide Zibila. Zati orokorra*, 700 orr., 1996.

Zenbait egile: *Betebehar eta kontratuei buruzko zuzenbidea*, 893 orr., 1996.

Zenbait egile: *Eskubide errealak eta ondasun higiezinaren erregistroari buruzko zuzenbidea*, 1.021 orr., 1997.

Euskal Herria saila

Patxi Altuna: *Euscal errijetaco olgueeta eta dantzeen... Edizio kritiko*, 126 orr., 1987.

Zenbait egile: *Bizkaieraren lekua gaur*, 64 orr., 1992.

Alfonso Irigoien: *Pertsona-izenak euskaraz nola eman*, 302 orr., 1994.

Patxi Altuna: *Onsa hilceco bidia. Edizio kritikoa*, 319 orr., 1995.

Alfonso Irigoien: *Kultura-hitzak euskaraz*, 154 orr., 1995.

Letrak saila

Santiago Segura eta J.M. Etxebarria: *Del latín al euskara. Latinetik euskarara*, 292 orr., 1996.

Teologia saila

Josu Penades: *Lauaxeta, historian hezurmamituriko sinismena*, 350 orr., 1996.

Horiez gain, *Bonaparte ondareko eskuizkribuak* izeneko bilduma argitaratzen ari da. Dagoeneko 18 liburuki agertu dira.

Bestalde, Unibertsitateak ateratzen dituen aldizkarien artean, bat euskaraz oso-osorik agertzen da, *Enseiukarrean*, literatura eta linguistikako gaiak erabiltzen dituena, hain zuzen ere. Beste aldizkarietan (*Revista Noticias UD Berriak*, *Letras de Deusto*, *Estudios de Deusto*, *Mundaiz*...) inoiz euskarazko artikulak ere aurki daitezke.

IKERKETA-MAILA

Hirugarren zikloan zenbait ikastaro euskaraz eskaintzen dira. Bestalde, gero eta maizago gertatzen dira euskarazko tesiak. Azken urteotan eman diren datuon arabera hauexek ditugu horietako batzuk:

J.M. Etxebarria: *Zeberio-Araneko euskararen azterketa etno-linguistikoa*.

I. Basterretxea: *Eskolatik euskara?: euskararekiko jarrerak Bizkaiako OHoko 8. mailako artean*.

A.M. Toledo: *Domingo Agirreren eleberrigintza eta euskal fikziozko prosaren taxuketa*.

R.M. Pagola: *Euskal atlas linguistikoarako ekarria: fonetika galdekizuna eta haren erabilpena; datu bilketa eta kartografiaketa Nafarroako zenbait lekutan*.

B. Otaegi: *Felipe Agustin Otaegui Beizamako Erretorea*.

J. Iraolagoitia: *Kulturgintzarako giza eskubideak eta hizkuntzari buruzko herri arauak*.

J.M. Pikaza: *Mamur: mugapenen betetzean oinarritutako tresna modular multimaila*.

I. Gaminde: *Urduliz eta Gatikako herri hizkeren azterketa linguistikoa*.

E. Barrutia: *Mundakako arrantzaleen jakintzaren lexiko eta entziklopedia*.

J. Arretxe: *Basauriko euskararen azterketa linguistikoa*.

M.E. Perez: *Koldo Mitxelenaen euskara noranaiotzea: aitzindariak, hiztegia eta hizkuntzalaritzako hitz berezituen azterketa*.

N. Larrañaga: *Euskalerriko gaztetxoek euskararekiko dituzten jarrerak eta beren eragina euskara ikasi eta erabiltzean*.

F. Juaristi: *Ondasunekiko harremanak Justo Mokoroaren «Reper - torio de locuciones del habla popular vasca» esaera bilduman.*

J. Otaegi: *Adjetiboa Euskal Literaturan.*

EUSKAL IKASKUNTZEN INSTITUTUA

Aspaldikoa izanda erakunde hau Deustuko Unibertsitatearen euskalgintzan, berebiziko eginkizuna du bertako euskalgintzaren barruan. Jardunaldiak antolatu, argitalpenak pres-tatu, koordinazio-lana egin eta Euskal Biblioteka ederra zain-tzen du Institutuak Rosa Miren Pagolaren zuzendaritzapean. Bestalde, Institutu honek eratu zuen gerorako eredu bihurtu den Euskal Kulturaren Masterra. Masterrean jakintza des-berdinetako irakasle eta adituak euskaraz aritu dira irakasgai askotan.

Zuzenbide Fakultatearekin batera, *Euskara Juridikoaren Mintegia* izenekoa bultzatu zuen. Mintegiak euskara eta zu-zenbidearen inguruko harremanak ikertzen ditu.

EUSKAL IRAKASLEGOA

Euskararen irakaskuntza eta alfabetatzeak ere badute le-ku Deustuko Unibertsitatearen baitan, euskal irakaslegoaren bidez. Aipatzekoa da, Euskal Irakaslegoaren eskutik Deustuko Unibertsitateak argitaraturiko *Ikasi-Euskara ikasteko liburua 1.*

EUSKARAREN ERABILERA BESTELAKOETAN

Euskararen erabilerak inprimaki, publizitate, gutun eta a b a r retan nabarmenki egin du gorantz. Itzulpen-zerbitzua ere badago, Idazkaritza Teknikoaren laguntzarako. Bestalde ere, be-ren beregi azpimarratu behar zenbait fakultatetan (Soziologia, Zuzenbidea, ESTE) ematen diren azterketa, ordutegi eta aba-r rekoen testu elebidunak. Zuzenbide Fakultatean, era bere an,

bertako Gidaliburua agertzen da urtero, euskara eta erdarazko ale banatuetan.

Izpi esanguratsuak eta errealitate sendoak, beraz, Deustuko Unibertsitatearenak euskararen bide luzean. Ibiliaren ibiliaz, etorkizun oparoago baten gakoak, zalantzarik gabe.

1. Deustuko Unibertsitatearen Euskara Batzordearen kidea.